

Biologiske registreringer i Ullerevja, Sør-Odal 2008.

Kjell Magne Olsen

Biologiske registreringer i Ullerevja, Sør-Odal 2008

Kjell Magne Olsen og Sigve Reiso
Stiftelsen BioFokus, Gaustadalléen 21, 0349 Oslo

Notat 18. november 2008

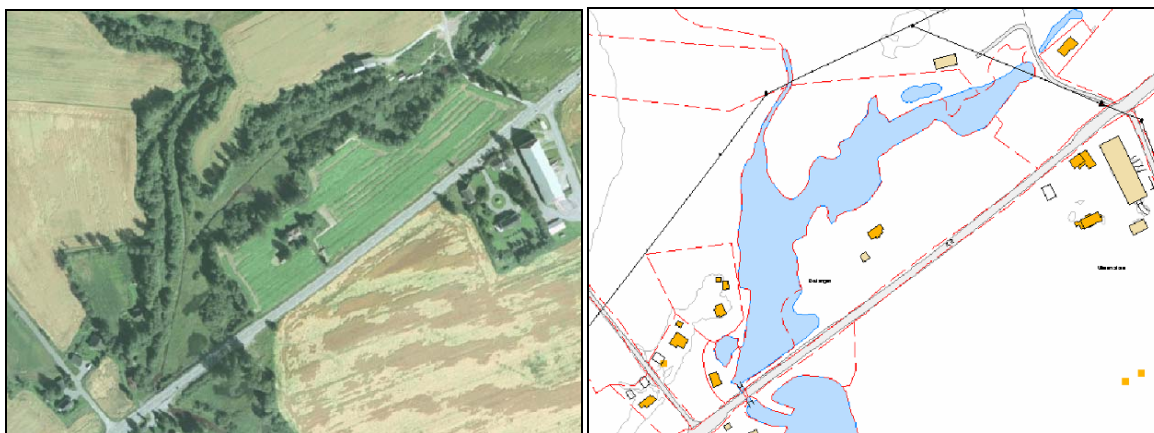
På oppdrag fra Ullern Fangdam v/leder Cathrine Krogstad, har BioFokus i 2008 gjort biologiske undersøkelser i Ullerevja, Sør-Odal (Figur 1 og 2), med fokus på ferskvanns- og ferskvannstilknyttede organismer. Undersøkelsene er utført i etterkant av store utgravninger og drenering av evja i forbindelse med utbygging av en fangdam i 2007. Det foreligger ingen helhetlig forutgående biologisk registrering og konsekvensutredning, men området er tidligere kartlagt som en del av en viktig naturtype (www.naturbase.no).

Ullerevja har vært registrert som naturtype siden 2000, da med verdi B, hovedsakelig på grunnlag av forekomst av kalmusrot (NT), rik sumpskog og gråseljekratt. Naturtypen ble da kartlagt som *Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti* (se Figur 3). I 2007 ble evjen kartlagt på nytt, og til tross for at delen innenfor Rv2 nå ble utelatt på grunn av omtalte gravearbeider, ble verdien oppjustert fra B til A. Dette hovedsakelig på grunnlag av potensial for sjeldne og krevende arter. Naturtypen ble omgjort til *Evjer, bukter og viker*, en naturtype som ikke var beskrevet i 2000 (se Figur 4 og 5).

BioFokus v/Kjell Magne Olsen gjorde feltarbeid i den delen av evjen som ligger nord for Rv2 24. juni 2008. Det ble da gått rundt hele denne delen av evja, samt tatt prøver av flora og fauna på land og i vannet langs hele strekningen. Det var godt vær denne datoen, med muligheter for å registrere flygende insekter. Innsamlet materiale ble bearbeidet i lab i uke 36.

Figur 1. Ullerevja før gravearbeidene ble satt i gang (norgebilder.no).

Figur 2. Karter hentet fra kommunens egne hjemmesider. Også her er det flyfoto fra før gravearbeidene, men grunnkartet (til høyre) viser et vannareal som i noe større grad tilsvarer dagens (kart.sorhedmark.no).

Naturbase dokumentasjon Biologisk mangfold

BN00021102, Ullerevja

Kommune Sør-Odal

Områdebeskrivelse Ei lita elvekile der to bekker løper sammen og renner ut i Glomma. Noe søppel og inngrep. Innenfor RV2 er det utviklet et lite bestand av rik sumpskog, med gråor, hegg og svartvier, og med langstarr på småtuert skogbunn. I de våteste partiene vokser gråselje, mens istervier inngår spredt. I vestligste del av sumpen vokser kalmusrot, dette er en svært sjelden art i Hedmark. Mellom RV2 og Glomma er sumpen tørrere, med elvesnelle-gras-starrsump og lavurt-ospebjørkeskog. Områder virket forurenset i 1996. Status: Delvis ødelagt. Middels undersøkt. Kilde: Litteratur

Naturtyper

Naturtype	Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti
Utforming	
Verdi	Viktig
Stedkvalitet	
Dato registrert	18.12.2000

Andre opplysninger

Totalareal 0 daa

Kartutsnitt

Figur 3. Opplysningene som gjelder for Ullerevja i DN's NATURBASE.

Lokalitesbeskrivelse lagt inn av Sigve Reiso (BioFokus 2008): Indre deler av evja, nord for riksveien er nylig kanalisert og tidligere omtalt sump er mer eller mindre ødelagt av gravearbeid. Trolig vil gjenstående deler av kantvegetasjon her tørke ut som følge av kanalisering. Denne delen er derfor utelatt som naturtype. Sør for riksveien er evja ennå inntakt. Her finnes kanaler, dammer og våtmark, med omkringliggende kantskog. Vegetasjonen er dominert av starrenger med bl.a. nordlandstarr, elvesnelle og myrhatt. I åpne vannhull finnes liten andemat, vassgro og vanlig tjønnaks. I kanten av kanalen helt nord står også noe kalmusrot (NT). Borealt løv dominerer i kantsonen med bjørk, osp, gråor og hegg. Området er trolig viktig for insekter, fugl og amfibier. Den nokså vanlige øyestikkeren *Sympetrum danae* ble observert flygende, men for sent i sesongen for andre flygende insekter. Bevergnag var jevnt forekommende. Variert biotop med mosaikkartet våtmarksstruktur. Stort potensial for krevende arter, særlig amfibier og invertebrater. Verdi oppjustert fra B til A.

Figur 4. Naturtypebeskrivelse for Ullerevja laget av BioFokus i 2008. Delene nord for Rv2 utelates her fra naturtypen.

Figur 5. Avgrensning av naturtypelokaliteten Ullerevja, slik den ble etter befaring i 2007. Her er også plottet inn hvor kalmusrot (sirkel), kjempespringfrø (trekant) og galnebær (rombe) ble funnet i 2008.

Lokalitetsbeskrivelse i henhold til Håndbok 13

Lokalitetsnavn: Ullerevja (kun deler nord for Rv2 beskrives her)

Kommune: Sør-Odal, Hedmark

Registrant: Kjell Magne Olsen

Dato: 24.06.2008

Naturtype: Evjer bukter og viker

Utforming(er): Evje (avsnørt, indre del)

Vegetasjonstype: tilnærmet ingen, ettersom hele denne delen av evja er gravet opp.

Mosaikk: Vannspeil, nakne leirebredder, bekk, noe gråseljekratt og rudimenter av starr- og elvesnelleeng.

Områdebeskrivelse av delen som ligger innenfor Rv2, laget av Kjell Magne Olsen, BioFokus 17.09.2008, basert på eget feltarbeid 24.06.2008:

Beliggenhet: Denne delen av evja ligger nord for riksvei 2, fra området som er kalt Brutangen og nord-nordøstover til vei inn mot låven vest for Kjekstad, like nord for Store Ullern gård. Den aller innerste delen av evja er igjen avsnørt av sistnevnte vei, og tas ikke med i beskrivelsen her. Sentralt koordinat: MGRS(EUREF89) 32VPM454781.

Naturgrunnlag: Området ligger i leirområdene i tilknytning til Glomma, og har sannsynligvis tidligere vært deler av flommark og elveslette langs elva. Området som beskrives her er tilnærmet flatt, men evja faller noe nedover mot Glomma sør for riksveien (se Figur 6).

Figur 6. Ullerevja sett fra Rv2 og sørover. Denne delen er kartlagt som et naturtypeområde med nasjonal verdi (A).

Naturtyper og utforminger: Området hører naturlig med til evja som strekker seg videre ut til Glomma sør for riksveien (Figur 5), og må kartlegges som *Evjer, bukter og viker*, selv om det i dag er ganske avsnørt på grunn av riksvei og bro i søndre deler. Før oppgravingen var det her omfattende starr- og elvesnelleenger med fine kantsoner og flere dammer (Figur 1 og 2), men i dag er det hovedsakelig nakne leirbredder (se Figur 7–9). Det er små rudimenter av sumpskog og gråseljekratt i eller i tilknytning til området, bl.a. langs bekken som strekker seg nordover mot Sørli og i kanten av selve Brutangen (de små delene som ikke ble ødelagt av gravearbeidene) (se Figur 10).

Figur 7. Sett fra Rv2 og nord-nordøstover; vestre bredd til venstre, østre til høyre.

Figur 8. Partier fra vestre bredd ca. 100 m nord for riksveien (sees i bakgrunnen på det høyre bildet).

Figur 9. Midtre (venstre bilde, sett østover) og indre (høyre bilde, sett vestover) deler av det kartlagte området.

Figur 10. Partier med gråseljekratt og tilløp til sumpskog; til venstre langs bekken på nordsiden, til høyre ved Brutangen, like ved Rv2.

Påvirkning/bruk: Området har tidligere vært i bruk som skøytebane og til sikfiske vinterstid (pers med Cathrine Krogstad), trolig har også området vært beitet. Sannsynligvis har også vann fra området blitt benyttet til vanning av omkringliggende jordbruksarealer. Påvirkningen på området har inntil nylig bestått av anlegging av veier over eller tett inntil området, og dette har i stor grad forstyrret den natur-

lige dynamikken i området, men store deler har allikevel hatt et naturlig preg. Nylig har hele evjens bredder blitt gravet opp og planert i et nivå som ligger ca. 1 m over naturlig vannspeil i området, og store arealer er således tørrlagt og uttørket. Dette fremgår ganske klart av det høyre bildet i Figur 10, hvor rudimenter av den opprinnelige vegetasjonen viser hvor bunnivået i de delene som hadde starr- og elvesnelleeng lå. Vannet har antakelig i disse områdene vært ca. 10–30 cm dypt, og så gått mer eller mindre gradvis over i den noe dypere sentralrennen. Ved undersøkelsene i 2008 var vannet så grumset og ugjennomsiktig at det ikke var mulig å vurdere dybdeforholdene i evja. Like nord for riksveien ved Brutangen står rester av et holt med gråseljekratt, en vegetasjonstype som regnes som *Noe truet* (VU) av Fremstad og Moen (2001) (Truete vegetasjonstyper i Norge, NTNU Vitenskapsmuseet, Rapport botanisk serie 2001-4). Deler av holtet er ødelagt i forbindelse med gravearbeidene, se Figur 11. Hjulsporene videre ut i evja herfra sees også på høyre bilde i Figur 10.

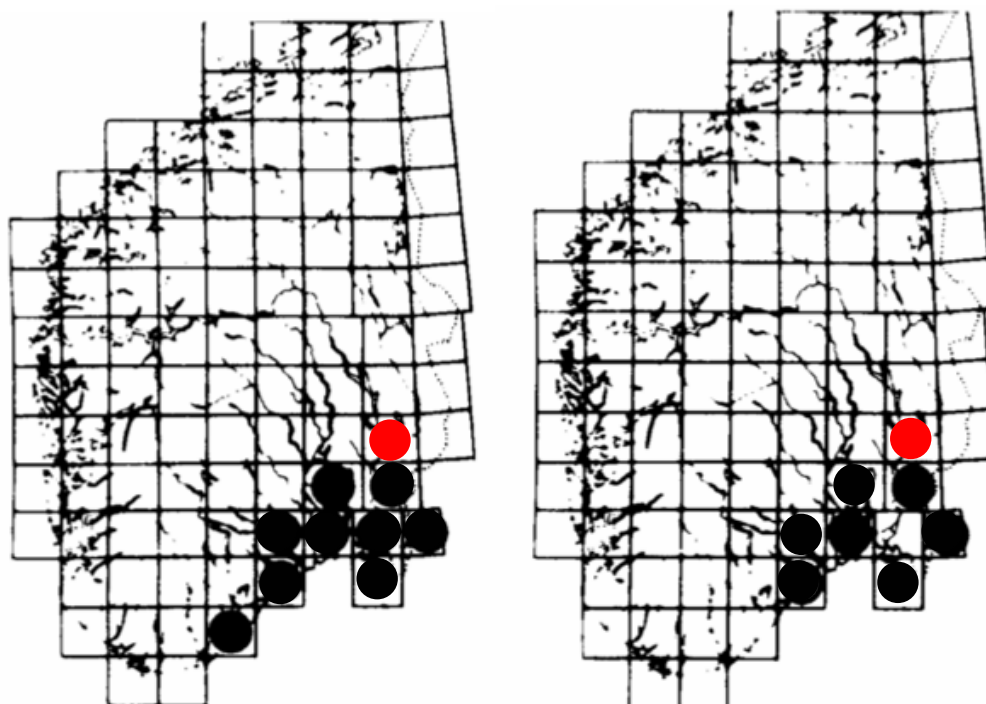

Figur 11. Gråseljekratt ved Brutangen, like ved Rv2. Deler av området er ødelagt av beltegående gravemaskin.

Artsmangfold: Artsmangfoldet i området er med stor sikkerhet kraftig redusert etter oppgravningen i 2007, men fremdeles er et antall ferskvanns- og ferskvannstilknyttede organismer tilstede. Med fri utvikling vil antallet igjen stige, men forholdene vil aldri bli tilnærmedesvis slik de var, og artssammensetningen vil bli vesentlig forskjellig fra den som var her tidligere. Dessverre foreligger ingen dokumentasjon på hva som var her før. Under feltarbeidet i 2008 ble det påvist rundt 50 dyrearter (Vedlegg 1) og rundt 40 plantearter (Vedlegg 2) som lever mer eller mindre permanent i området. To arter fra gjeldende norske rødliste (2006) ble registrert: kalmusrot (NT) og dverglo (NT°). Kalmusrot er kjent fra området fra tidligere, både sør og nord for Rv2, og har ganske sikkert vært mer tallrik nord for riksveien tidligere. I 2008 var det kun noen ytterst få (færre enn 10) tuster like øst for utløpet under Rv2 (Figur 12). Bestanden vil sannsynligvis ta seg noe opp igjen om den får stå i fred. Dverglo er en art som profiterer på forstyrret mark, og vil være relativt raskt på plass når større arealer åpnes opp og legges øde, men vil like raskt forsvinne igjen når vegetasjon etablerer seg og fører til gjengroing. I området ble det også funnet tre arter som ikke tidligere er påvist i Hedmark, men det er grunn til å tro at dette skyldes mangel på tidligere undersøkelser, og ikke at de faktisk er sjeldne i (søndre deler av) fylket. Både stavtege *Ranatra linearis* og den store vannløperarten *Aquarius paludum* kan imidlertid her være nær sin nordgrense i Norge, ettersom de tidligere kun er kjent fra kyststrøkene rundt Oslofjorden og ned mot Sørlandet (Figur 13). Den siste, strandtegearten *Chartoscirta cincta* er ganske vidt utbredt i Norge. Også denne profiterer på åpne leirområder med sparsom vegetasjon i tilknytning til vann, og vil bli sjeldnere eller forsvinne når vegetasjonen igjen får etablert seg på breddene.

Figur 12. Kalmusrot (NT) like øst for utløpet under Rv2 (utløpsosen sees øverst til venstre i det vendte bildet)

Figur 13. Kjent utbredelse av stavtege (venstre) og vannløperarten *Aquarius paludum* i Norge. Røde prikker er funn i Ullerevja.

Fremmede arter: Det er lite fremmede arter i området foreløpig, men et par arter ble registrert i nærheten av låven nord for de østlige delene av evja (Figur 14 og 15); den ene av disse må regnes som en stor trussel mot øvrig flora i området. Dette gjelder kjempespringfrø, en art som har vist seg å kunne være veldig aggressiv, særlig i våtmarksmiljøer, med stor spredningsevne og potensial for å utkonkurrere stedegen flora. Den er dessuten svært vanskelig å utrydde når den først har fått fotfeste. Den andre er galnebær, men denne regnes vanligvis ikke som noe stort problem, og vil også være lettere å få fjernet fra lokaliteten.

Figur 14. Kjempespringfrø til venstre, galnebær til høyre.

Skjøtsel og hensyn: Det eneste riktige vil her være å fjerne de kunstig opphøyde breddene som ble skapt i ved kanaliseringen og forsøke å gjenskape bunn- og dybdeforhold slik de var før inngrepet. Deretter må området få ligge urørt i lang tid, og en tilnærmet naturlig vegetasjon og fauna vil kunne etableres. Sannsynligvis vil det aldri kunne bli som det var, men det er viktig at arealene i større grad kan påvirkes av høy vannstand/flom i Glomma, og da må breddene senkes. Det lille som er igjen av kalmusrot må få stå i fred – alternativt må det plantes inn et antall planter fra populasjonen sør for riksveien etter at breddene er senket. De fremmede artene øst i evja må fjernes. Dette er det viktig at gjøres raskt, gjerne i 2008, men senest i 2009, for at ikke særlig kjempespringfrøpopulasjonen skal få et omfang som det blir vanskelig å håndtere. Se Figur 5 og 15 for lokalisering av de fremmede artene.

Figur 15. Voksestedet for de fremmede artene kjempespringfrø og galnebær.

Verdibegrunnelse: Det er vanskelig å vurdere verdien av et område som er så tungt påvirket av menneskelige inngrep som de nordre delene av Ullerevja er. Her må det derfor vurderes på grunnlag av potensial og restaureringsmuligheter. Funn av en rødlisteart i kategorien NT, en art som man vet at har hatt bestander i området også før inngrepet, vil gi minst verdi C. Det er også all grunn til å tro at andre sjeldne og truede arter har hatt tilhold i området, basert på erfaringer fra tilsvarende evjer i andre deler av Østlandet. Hvis man kan klare å gjenskape forholdene slik de var før vil verdien raskt stige til B. Dersom dette oppnås, vil det igjen være naturlig å innlemme denne delen av evja i naturtypeområdet som i dag bare ligger sør for Rv2 – et område som i dag har nasjonal verdi (A). Med andre ord: området gis foreløpig verdi C.

Verdi: Området gis verdi C (lokalt viktig), men se diskusjon over.

Kilder: DN's NATURBASE, feltarbeid utført av BioFokus i 2007 (rapport ikke ferdig) og eget feltarbeid i 2008. Ortofoto fra Norge i bilder og kommunens egen hjemmeside.

Stedkvalitet: Nøyaktigere enn 5 m. Området er avgrenset på grunnlag av feltarbeid i 2008 og ortofotos tilgjengelige på Internet.

Dokumenter og bilder: BioFokus-rapport 2008-20 (dette dokumentet). Ytterligere bilder fra lokaliteten finnes i forfatternes arkiver.

Påvirkningsfaktorer: I henhold til Ødegaard, F., Bakken, T., Blom, H., Brandrud, T.E., Stokland, J.N. og Aarrestad, P.A. 2005. Habitatklassifisering og trusselvurderinger av rødlistearter. Forslag til standardisert system. - NINA Rapport 96. 39 s.

Følgende påvirkninger er dokumentert i de indre delene av Ullerevja:

Mudring, dumping og utfyllinger i strandsonen *P1Fm*

Vannstandsregulering *P1Fr* (sannsynligvis ingen stor påvirkning på generell vannstand, men store arealer med grunt vann har blitt borte)

Vannløpsendring (flomvern, kanalisering, utretting, mm.) *P1Fe*

Gjenfylling av dammer, bekkelukking, tørrlegging *P1Fg*

Utsiktet introduksjon av fremmede organismer til Norge (ballastvann, begroing på skipsskrog, følgeorganismer til oppdrettsarter, tømmerimport, parasitter mm.) *P4u*

Endrede lokale fuktighetsforhold *M2Lf*

Arealreduksjon av leveområde (inkluderer også fragmentering, samt negative ettervirkninger av opphørt habitatreduksjon) *M3Fa*

Endring av elvebredder/strandlinjer *M3Fe*

Uttørking *M3Fu*

Konklusjoner

Kanalisering og forhøyning av breddene i indre deler av Ullerevja har hatt en klar negativ påvirkning på områdets naturverdi. Evjer på marin leire er naturlig komplekse og artsrike lokaliteter, der kanalisering og drenering helt klart vil redusere kompleksiteten og dermed også artsdiversiteten i området. Naturtypen har nasjonalt en begrenset utbredelse langs vassdrag under marin grense rundt Oslo- og Trondheimsfjorden, og har gjennom lang tid vært truet av negative menneskelige inngrep som drenering, gjenfylling og nedbygging. De få gjenværende lokalitetene med tilnærmet naturlig utforming og vannhusholdning er derfor ofte svært viktige og av nasjonal bevaringsverdi. **På bakgrunn av dette bør indre deler av Ullerevja snarest mulig restaureres tilbake til en mer naturlig tilstand, for å hindre ytterligere redusert verdi og tap av biologisk mangfold.** Omfanget av fremmede arter i området er i henhold til denne kartleggingen ikke særlig stort, men det vil sannsynligvis gå noe tid før det åpenbares ordentlig hvor de ulike artene står. Oppfølgende undersøkelser for å kartelegge dette bør utføres, og aktuelle tiltak settes inn. Også dette bør skje snarest.

Vedlegg 1

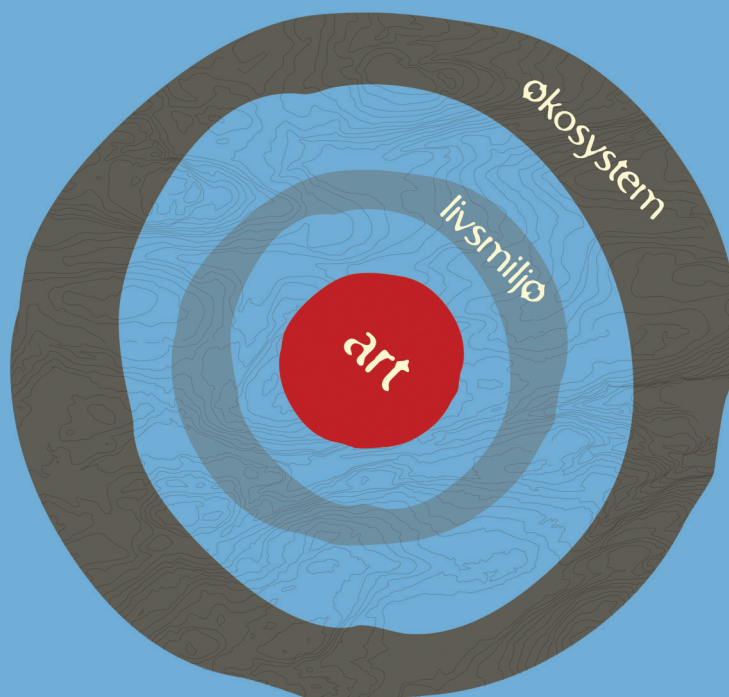
Alle dyr er samlet og bestemt av Kjell Magne Olsen.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	#	kj./ald.	RL2006	Ny for	Habitat
Hundeigle	Erpobdella octoculata (Linnaeus, 1758)	1	juv.			Ferskvann
Stor bruskigle	Glossiphonia complanata (Linnaeus, 1758)	1	ad.			Ferskvann
Fiskeigle	Piscicola geometra (Linnaeus, 1758)	3	ad.+juv.			Ferskvann
Kjeveedderkoppart	Tetragnatha extensa (Linnaeus, 1758)	2	M			Land
Kjeveedderkoppart	Tetragnatha montana Simon, 1874	1	M			Land
Gråsugge	Asellus aquaticus (Linnaeus, 1758)	2	ad.			Ferskvann
Sumpløperart	Elaphrus cupreus Duftschmid, 812	3	M+F			Land
Sumpløperart	Elaphrus riparius (Linnaeus, 1758)	1	M			Land
Skivevannkalvart	Acilius sulcatus (Linnaeus, 1758)	1	juv.			Ferskvann
Småvannkalvart	Hydroporus angustatus Sturm, 1835	1	M			Ferskvann
Småvannkalvart	Hygrotus versicolor (Schaller, 1783)	4	M+F			Ferskvann
Damvannkalvart	Rhantus exsoletus (Forster, 1771)	2	F			Ferskvann
Vanntåkkerart	Halipus ruficollis (De Geer, 1774)	3	M+F			Ferskvann
Vannkjærart	Laccobius minutus (Linnaeus, 1758)	1	F			Ferskvann
Furevannkjærart	Helophorus brevipalpis Bedel, 1881	5	F			Ferskvann
Svevemyggart	Chaoborus crystallinus (De Geer, 1776)	3	juv.			Land/Ferskvann
Svevemyggart	Chaoborus flavicans (Meigen, 1830)	5	juv.			Land/Ferskvann
Tverrstripet fliksidedøgnflue	Siphonurus alternatus (Say, 1824)	1	juv.			Land/Ferskvann
Buksvømmerart	Callicorixa praeusta (Fieber, 1848)	5	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Callicorixa wollastoni (Douglas & Scott, 1865)	4	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Hesperocorixa sahlbergi (Fieber, 1848)	1	F			Ferskvann
Buksvømmerart	Sigara distincta (Fieber, 1848)	2	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Sigara falleni (Fieber, 1848)	16	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Sigara fossarum (Leach, 1817)	16	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Sigara nigrolineata (Fieber, 1848)	5	M+F			Ferskvann
Buksvømmerart	Sigara semistriata (Fieber, 1848)	2	F			Ferskvann
Stor vannløperart	Aquarius paludum (Fabricius, 1794)	2	M+F		He	Ferskvann
Vannløperart	Gerris lacustris (Linnaeus, 1758)	4	M+F			Ferskvann
Vannløperart	Limnopus rufoscutellatus (Latreille, 1807)	1	M			Ferskvann
Stavtege	Ranatra linearis (Linnaeus, 1758)	1	ad.		He	Ferskvann
Vanlig ryggsvømmer	Notonecta glauca Linnaeus, 1758	x	ad.			Ferskvann
Flekke dverg vannløper	Microvelia reticulata (Burmeister, 1835)	1	M			Ferskvann
Strandtegeart	Chartoscirta cincta (Herrich-Schaeffer, 1841)	2	M+juv.		He	Land
Neslesommerfugl	Nymphalis urticae (Linnaeus, 1758)	x	ad.			Land
Skorpionflueart	Panorpa communis Linnaeus, 1758	1	M			Land
Vanlig blåvannymfe	Coenagrion hastulatum (Charpentier, 1825)	3	M+juv.			Land/Ferskvann
Vanlig metallvannymfe	Lestes sponsa (Hansemann, 1823)	2	juv.			Land/Ferskvann
Svart høstlibelle	Sympetrum danae (Sulzer, 1776)	2	juv.			Land/Ferskvann
Låvesvale	Hirundo rustica Linnaeus, 1758	x	ad.			Land
Elg	Alces alces (Linnaeus, 1758)	x	ad.			Land
Rådyr	Capreolus capreolus (Linnaeus, 1758)	x	ad.			Land
Stokkand	Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758	8	ad.+juv.			Land
Dverglo	Charadrius dubius Scopoli, 1786	1	ad.	NT*		Land
Strandsnipe	Actitis hypoleucos (Linnaeus, 1758)	x	ad.			Land
Hegre	Ardea cinerea Linnaeus, 1758	1	ad.			Land
Oval damsnegl	Radix balthica (Linnaeus, 1758)	2	ad.			Ferskvann
Vanlig skivesnegl	Gyraulus acronicus (Férussac, 1807)	3	ad.+juv.			Ferskvann
Bred agatsnegl	Cochlicopa lubrica (O.F. Müller, 1774)	1	ad.			Land

Vedlegg 2.

Karplanter registrert i de delene av Ullerevja som ligger nord for Rv2

Vanleg tjørnaks	Svartvier	Åkermynthe	Mjølkerot
Flotgras	Liten andemat	Mjødurt	Istervier
Elvesnelle	Mannasøtgras	Vendelrot	Kalmusrot
Gulldusk	Sennegras	Skjoldberar	Gråselje
Skogsivaks	Vasshår ubestemt	Soleihov	
Myrhatt	Vasspepar	Kjempespringfrø	
Vassgro	Åkergråurt	Galnebær	
Vassrøyrkvein	Paddesiv	Knereverumpe	
Nordlandsstorr	Brunnkarse	Storkvein	
Fredlaus	Høymole ubestemt	Tunrapp	
Myrmaure	Krypssoleie	Krypkvein	
Mjølke ubestemt	Flikbrønsle	Rak vinterkarse	

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelse utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>